

leden Dag, og da de klagede over Jameren i Køkkenerne, var staaet op og havde sagt til vedkommende Taler: Gaa hjem og trøst din Kone ved at sige til hende, at der er en Hjælpekasse paa Pladsen, og den kan hun komme til, hvis det kniber for meget i Køkkenet. Jeg vilde nødig være i den Rigsdagsmands Sted, der var staaet op og havde sagt det til Lærerne. Det vilde være en Fornærmelse at sige til dem, at de skulde gaa til Hjælpekasserne, naar de udfører et Arbejde, hvoraf de skulde kunne leve. Nuvel, tror De, Arbejdernes Æresfølelse er mindre end Lærernes? Hvad er det, vi byder dem? Vi siger til en Mand, der er dygtig, flittig og ædruelig og arbejder fra Morgen til Aften: Du maa søge Almisser for at ernære din Familie! Det er det, vi er naaet til her i Landet midt i Rigdommen. Der er en Mængde Arbejdere, som ikke gaar den Vej, og som derfor er underernærede, sulter og lider Nød. Vi læser om, at Befolkningen i de krigsførende Lande er underernæret, kan ikke faa det fornødne at spise, og vi kan have Medfølelse med disse Mennesker. Men jeg siger, at hvis jeg skal sulte, og jeg har Bevidstheden om, at der gøres, hvad der kan gøres, for at skaffe Mad, men det er ikke muligt at skaffe den, for der er ikke Mad, saa piner Sulten mindre, end hvis jeg ved, at der er umaadelig megen Mad, og at midt i denne Overflod skal jeg sulte, skønt jeg er flittig og passer mit Arbejde. Og saaledes er Stillingen i Dag. Det er det bestaaende Samfund, det er den private Ejendomsret, det er det private Initiativ, der i Dag viser, hvad de magter, naar der kommer Krisetider. Saa, siger de, skal Befolkningen ud i Almissen, saa at man ikke kan bygge sit eget Hjem og selv holde det oppe. Tror De ikke, der i Arbejderkredse er den samme Bestræbelse som i andre Kredse for at kunne sige: Jeg vil selv bygge mit Hjem, det skal være mit eget; det Brød, jeg sætter paa Bordet, vil jeg selv skaffe til Veje? Tror De ikke, denne Æresfølelse er til Stede hos Arbejderen i fuldt saa stort Maal som hos andre? Nuvel, der er Mad nok i Danmark til alle. Hvis man kunde sige: Der er ikke Mad til alle, saa, ganske vist, maatte nogle sulte, og det blev de fattigste, der maatte sulte mest. Men der er ingen, der vover at paastaa, at nogen savner her, fordi der ikke kan skaffes tilstrækkeligt.

Og saa siger jeg: Hvordan gaar det da? Jeg henvender mig til de Herrer

Samfundsbevarere, der holder paa den private Ejendomsret og taler om, at den magter mere, end hvis Samfundet skal gribe ind: Hvad gjorde de Herrer den Dag, det kneb for dem? Da bankede de paa Samfundets Dør og sagde: Samfundet maa hjælpe os, nu kan vi ikke selv. Saa kom de ovenpaa, og saa sagde vi — lad os begynde med Landbruget —: Hvad magter Landbruget som Danmarks Spisekammer i Retning af at skaffe Brød til Danmarks Indbyggere? Ja, vi havde for nogle Dage siden i Aarhus et Møde af det store Landbrugs Repræsentanter. Den fungerende Formand aflagde en Beretning, og i den begyndte han som alle Mennesker med at udtale sin store Glæde over, at Danmark blev holdt udenfor Krigen. Men, sagde han øjeblikkelig derefter, Landbruget har virkelig i høj Grad Grund til at beklage sig over den Maade, hvorpaa det er blevet behandlet af Regeringen. Det sætter Penge til! Der var snart ikke den Del, Landbrugerne ikke satte Penge til ved. Der er ikke den Del af, hvad Landbrugerne skal levere, Flæsk, Rug, Mælk, Kartoffer, som de har faaet Prisen forhøjet tilstrækkeligt paa. Alt taber Landbrugerne Penge ved. Og det er det mærkelige: de store Landbrugere er særlig omhyggelige for de smaa, for Husmændene. Husmændene forstaar mærkeligt nok ikke at varetage deres egne Interesser, for de er tilfredse, de har den Samfundsfølelse, at de har Forpligtelser overfor Samfundet, naar de har det Privilegium at være i Besiddelse af dansk Jord. Det store Landbrug finder, at det er Synd, som de smaa bliver behandlet. Selv kan de ikke se det. Saa kommer den fungerende Formand og fortæller i Beretningen, hvorledes Landbruget maa levere Rug til Maksimalpris og Flæsk til Maksimalpris, og der tales om, hvor mange Millioner der er tabt for Landbruget. Der er imidlertid dog ikke tabt flere Millioner, end at det danske Landbrug i Dag lever under bedre Vilkaar end nogen Sinde. Og hvis man vil tvivle, siger jeg: Kendsgerningerne taler. Prøv at tale med Bankerne, med Sparekasserne, alle Vegne lyder det Svar, jeg fik i Horsens, en Gang jeg spurgte angaaende et kommunalt Laan, hvordan det gik med de stedlige Pengeinstitutter: Pengene vælter ind fra Landet. Det er dog ikke, fordi man sidder derude og ikke kan klare sig. Læs Beretningerne om Ejendomshandeler. Hvis Regeringen var optraadt saaledes, at den udpinte Landmændene; saa de ikke kunde klare sig,